

بیماریهای مهم

ذرت

سال ۱۳۹۸

عباسعلی روانلو

عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان غربی / سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی / ارومیه / ایران

کنترل:
۱- استفاده از ارقام مقاوم ۲- بذور غیر آلوده ۳- سمپاشی علیه سوسک ناقل بیماری ۴- استفاده متناسب از کودهای اوره.

علامت خسارت پژمردگی استواری ذرت و حشره ناقل باکتری

بیماریهای ویروسی ذرت

محصول ذرت میزبان و پرورسهای زیادی می باشد. عمده ترین علایم بیماری های ویروسی شامل موزائیک برگ، کوتلگی و زردی بوته اشاره کرد. اغلب بیماریهای ویروسی توسط حشرات ناقل از جمله انواع زنجرفکا، منتقل می شوند. بیماریهای ویروسی فاقد مبارزه شیمیایی می باشند و روشهای مقابله شامل استفاده از ارقام مقاوم، مبارزه با حشرات ناقل بیماری، استفاده از بذور گواهی شده و تناوب زراعی می باشد.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به مرکز جهاد کشاورزی دهستان و دریافت اطلاعات علمی کشاورزی ایم از کتاب، نشریه، بروشور و... به آدرس اینترنتی www.agrilib.ir مراجعه نمایید.

۵

پژمردگی استواری ذرت

این بیماری یک نوع بی بیماری باکتریایی بوده و به نام های بلایت باکتریایی ذرت و یا بکتربوز ذرت هم نامیده می شود.

این بیماری از استان های گیلان، مازندران و فارس گزارش شده است. علایم بیماری در استان آذربایجان غربی مشهود شده است ولی گزارش رسمی از آن وجود ندارد. هیبریدهای ذرت شیرین و زودرس نسبت به ارقام معمولی ذرت حساستر بوده و معمولاً به سرعت پژمرده می شوند. علایم بیماری به صورت رگه های خطی سبز روشن تا زرد رنگ با حاشیه های موج دار در طول رگبرگ نمایان شده و ممکن است تا کل طول برگ امتداد داشته باشند. این رگه ها قهوه ای شده و خشک می شوند. گیاهان آلوده ممکن است بلال نا بالغ سفید رنگ و مرده را تولید کنند. در مواردی کل برگها مرده و خشک می شوند. در بخش مغزی ساقه های گیاهان شدیداً آلوده حفراتی تشکیلی می شوند و باکتری ها در کل سیستم آوندی پخش شده و وارد دانه ها می شوند. معمولاً رگه ها از مکان های تغذیه ای سوسک های ذرت منشأ می گیرند. در برش عرض ساقه، توده های باکتری به صورت قطرات زرد روشن موراریدی به بیرون تراوش می کند. باکتری در بدن تک ذرت و یا بذر زمستانگذرانی می کند و در ریشه، ساقه، برگ، غلاف، اندام گردهزا، خوشه و بذریافت می شود. تک ذرت، لارو و حشره کامل سوسک ۱۲ نقطه ای خیار، سوسک دندانه دار، لارو مگس ذرت و کرم مفتولی گندم ناقل باکتری هستند. اگر زمستان هوا ملایم باشد، تعداد زیادی از سوسک ها زنده مانده و موجب آغاز و پراکنش آلودگی می شوند (مجموع حرارت متوسط زمستان بیشتر از ۳۷-۳۸ درجه سلسیوس). زمستان های سرد (مجموع کمتر از ۳۲ درجه سلسیوس) باعث کم شدن جمعیت سوسک های ناقل و کاهش گسترش و شیوع بیماری می شوند. مقدار زیاد ازت آمونومی و فسفر، حساسیت را به بیماری بالا می برد، در حالی که کلسیم و پتاسیم شدت آن را کاهش می دهد.

۴

زنگ چنوبی ذرت

این بیماری نسبت به زنگ معمولی مخربتر بوده و در دمای بالا خسارت بیشتری وارد می کند. جوشهای آن معمولاً کوچک، گرد و نارنجی رنگتر از زنگ معمولی است و در سطح بالای برگ تشکیل می شود. این جوشها سریع در برگها گسترش یافته و حالتی را روی برگ ایجاد می کند که برگ را زرد کرده و می خشکاند.

زمانیکه شدت بیماری زیاد باشد خوشه ها پر نشده و محصول کاهش می یابد. دمای بالاتر از ۲۷ درجه سلسیوس و رطوبت نسبتاً بالا برای آن مناسب است (برخلاف زنگ معمولی دمای بالا را می پسندد). این زنگ در ارتفاع بالاتر از ۱۲۰۰ متر دیده نمی شود.

کنترل:

استفاده از ارقام مقاوم به زنگ موثرترین روش مقابله با بیماری است. در صورت شدید بودن بیماری، لازم است مزرعه آلوده به تعداد ۲-۱ بار بعد از ظهور علایم بیماری با قارچکشهای مورد توصیه موسسه تحقیقات گیاهپزشکی سمپاشی شود.

علامت خسارت زنگ چنوبی ذرت

۳

کنترل:

با استفاده از هیبریدها و یا ارقام مقاوم، استفاده از بذور ضد عفونی شده، قبل از کاشت تناوب زراعی ۳-۲ ساله، اجتناب از مسدودات مکانیکی به گیاهان در طی کشت، تنظیم حاصلخیزی خاک، حذف گال ها و آتش زدن آنها قبل از ترک خوردن آنها انجام می شود.

زنگ معمولی ذرت

این بیماری در اغلب مناطق دنیا دیده می شود. علایم بیماری به صورت جوش های مدور، دراز، قهوه ای طلایی تا قهوه ای عنابی در تمام بخش های هوایی مشاهده می شود. تعداد جوش ها بر روی برگها بیشتر بوده و بسیار واضح هستند. و به تدریج به جوشهای سیاه رنگ تبدیل می شوند و دمای حدود ۲۳-۱۶ درجه سلسیوس و رطوبت نسبی بالا برای ایجاد و گسترش بیماری مساعد است.

کنترل:

استفاده از ارقام مقاوم موثرترین روش مقابله با بیماری است. در صورت شدید بودن بیماری، لازم است مزرعه آلوده به تعداد ۲-۱ بار با قارچکشهای مورد توصیه موسسه تحقیقات گیاهپزشکی سمپاشی شود. درجه حرارت بالای تابستان این بیماری را کاهش می دهد.

علامت زنگ معمولی ذرت

۲

سیاهک معمولی ذرت

نام محلی: قره چه

این بیماری یکی از بیماریهای عمومی و بومی در بیشتر مناطق ذرت کاری دنیا و ایران می باشد. این بیماری در مزارع ذرت مناطق مختلف استان از جمله خوی، پیرانشهر و میاندوآب دیده شده است. شدت بیماری در گیاهان جوان و در حال رشد بیشتر است. نشانه ها عمدتاً به صورت تشکیل گال در بلال ذرت می باشد. گالها گال در سایر بخش های هوایی ذرت از جمله ساقه و برگ دیده می شود. این گال ها در ابتدا توسط بافت براق، سفید مایل به سبز یا نقره ای سفید پوشیده شده و به تدریج بخش داخلی آنها سیاه شده و توسط توده های پودری به رنگ قهوه ای زیتونی تا سیاه پر می شوند. دمای ۲۴-۲۶ درجه سلسیوس و خشک بودن هوا موجب شدت بیماری می شود. اگر میزان کود از ته بالا باشد و یا کود بیشتری به خاک داده شود، بیماری شدیدتر است. صدمات ناشی از تگرگ، پادهای شدید و ذرات شن و یا هر عامل تولید کننده زخم، باعث افزایش آلودگی می گردد.

علامت خسارت سیاهک معمولی ذرت

۱